

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

1000 София, бул. "Княз Дондуков" № 52 Телефон: 0700 18 700 Факс: (02) 9859 3099

Изх. № 11.09.2014 / 19.08.2016
#3

ДО
Г-Н БОРИС ВЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

ПО
конституционно дело № 9 / 2016 г.
по описа на Конституционния съд
на Република България

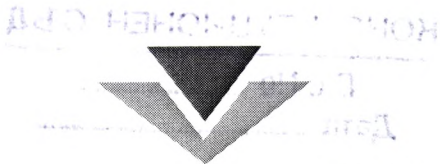
ОТ

БОЙКО АТАНАСОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА
НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ ЗА
ПРИХОДИТЕ

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

Във връзка с направеното искане от тричленен състав на Върховния административен съд за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (*Обн., ДВ, бр. 110 от 17.12.1999 г., посл. изм., ДВ, бр. 102 от 19.12.2015 г.*) и образуваното конституционно дело № 9 / 2016 г., от името на Националната агенция за приходите, на основание чл. 18, ал. 2 от Закона за Конституционен съд, изразявам следното становище:

Считам, че разпоредбите на чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) не нарушават конституционно закрепеното право на гражданите на обществено осигуряване, прогласено в чл. 51, ал. 1 от Конституцията на Република България. Считам, че съдържанието на разпоредбите чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от КСО не е в противоречие с принципа на правовата държава и че посочените разпоредби не нарушават правата на гражданите и стопанските субекти, принципа на равенството пред закона, правото

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

на собственост и правото на свободна стопанска инициатива (чл. 4, ал. 1 и 2, чл. 6, ал. 2, чл. 17, ал. 1 и 2 и чл. 19, ал. 1 от Конституцията на Република България).

Съгласно разпоредбата на чл. 4б, ал. 1 от КСО осигурените в универсален пенсионен фонд лица имат право да изберат да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, съответно фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО“ на ДОО с увеличена осигурителна вноска в размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд не по-късно от 5 години преди възрастта за придобиване право на пенсия и ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст.

Осигуряването по този ред възниква от първо число на месеца, следващ месеца на избора за промяна (основание чл. 4б, ал. 3 от КСО).

Освен това, лицата, които вече са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО, съответно фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО“ могат да изберат да възобновят осигуряването си в универсален пенсионен фонд не по-късно от 5 години преди възрастта за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал. 1 от КСО и ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст (основание чл. 124а, ал. 1 от КСО).

Възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд възниква от първо число на месеца, следващ месеца на избора (основание чл. 124а, ал. 3 от КСО).

За да се възобнови обаче осигуряването в универсален пенсионен фонд е необходимо да е изтекла една година от вече направения избор за промяна на осигуряването от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО, или от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО“ на ДОО (основание чл. 124а, ал. 2 от КСО).

Аналогично, при възобновено осигуряване в универсален пенсионен фонд, нов избор за промяна на осигуряването от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО или във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО“ на ДОО може да бъде направен едва след изтичане на една година от възобновяването (основание чл. 4б, ал. 2 от КСО).

В КСО е предвидено изборът за промяна на осигуряването от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО“ на ДОО, изборът за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд, както и редът и начинът за събиране и разпределение на увеличената осигурителна вноска да се уреждат с наредбата по чл. 179, ал. 3 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК). Това е Наредбата за реда за избор на осигуряване, внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски, вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ и

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

за обмен на информация, която влиза в сила от 04 септември 2015 г., като от същата дата е отменена Наредбата за реда за внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски и вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“.

Осигурените в универсален пенсионен фонд лица избират да се осигуряват само във фонд „Пенсии“ на ДОО или само във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО“ на ДОО чрез подаване на заявление съгласно приложение № 3 към чл. 4, ал. 5 от спомената наредба.

Осигурените лица, родени след 31 декември 1959 г., които се осигуряват само във фонд „Пенсии“ на ДОО или само във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО“ на ДОО, възобновяват осигуряването си в универсален пенсионен фонд чрез подаване на индивидуално заявление до пенсионноосигурителното дружество, управляващо фонда, в който желаят да участват по ред, определен с наредбата, издадена от Комисията за финансов надзор на основание чл. 137, ал. 3 КСО - Наредба № 33 от 19 септември 2006 г. за индивидуалните заявления за участие във фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване и за възобновяване на осигуряването в универсален пенсионен фонд (загл. изм. - ДВ, бр. 62 от 2016 г., в сила от 15.08.2016 г.).

Следва да се има предвид, че осигурителните вноски за фонд „Пенсии“ на ДОО съответно за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО“ в размера на осигурителната вноска за универсален пенсионен фонд (и лихвите по тях) се внасят по банкова сметка за ДЗПО на компетентната териториална дирекция (ТД) на НАП, а не по банковата сметка на компетентната ТД на НАП за събиране на приходите за социалноосигурителните фондове към НОИ (основание чл. 2, ал. 1 и ал. 4 от наредбата).

За лицата, които са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО, съответно фонд „Пенсии за лицата по чл. 69 от КСО“, осигурителна вноска за тези фондове се увеличава с размера на вноската за универсален пенсионен фонд (5 на сто – основание чл. 157, ал. 1, т. 1 от кодекса). Вноската се разпределя между осигурителя и осигуреното лице в размерите по чл. 157, ал. 3 от КСО (2,8 на сто за сметка на осигурителя и 2,2 на сто за сметка на осигуреното лице) (основание чл. 6, ал. 3, т. 10 от КСО).

На основание чл. 4а, ал. 3, т. 6 от КСО за морските лица, които са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО, осигурителна вноска за фонд „Пенсии“ на ДОО се увеличава с размера на вноската за универсален пенсионен фонд (5 на сто – основание чл. 157, ал. 1, т. 1 от кодекса).

На основание чл. 4в, ал. 1 от КСО осигурените в професионален пенсионен фонд лица имат право еднократно да променят осигуряването си от професионален

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО с увеличена осигурителна вноска в размера на осигурителните вноски за професионален пенсионен фонд, ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране .

Лицата, които са направили избор за промяна на осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО не възобновят осигуряването си в професионален пенсионен фонд, тъй като изборът е еднократен.

Изборът за промяна на осигуряването от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО, както и редът и начинът за събиране и разпределение на увеличената осигурителна вноска също се уреждат с Наредбата за реда за избор на осигуряване, внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски, вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“ и за обмен на информация.

Осигурените в професионален пенсионен фонд лица избират да се осигуряват само във фонд „Пенсии“ на ДОО чрез подаване заявление съгласно приложение № 4 към чл. 4, ал. 6 от наредбата.

Увеличените осигурителни вноски за фонд „Пенсии“ на ДОО в размера на осигурителните вноски за професионален пенсионен фонд (и лихвите по тях) се внасят по банковата сметка за ДЗПО на компетентната ТД на НАП, а не по банковата сметка на компетентната ТД на НАП за събиране на приходите за социалноосигурителните фондове към НОИ (основание чл. 2, ал. 1 и ал. 4 от наредбата).

За лицата, които са избрали да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО, осигурителна вноска за фонд „Пенсии“ на ДОО се увеличава с размера на вноската за професионален пенсионен фонд (12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд или 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд – основание чл. 157, ал. 1, т. 2 от кодекса) (основание чл. 6, ал. 3, т. 11 от КСО).

На основание чл. 4а, ал. 3, т. 7 от КСО за морските лица, които са избрали да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на ДОО, осигурителна вноска за фонд „Пенсии“ на ДОО се увеличава с размера на вноската за професионален пенсионен фонд (12 на сто - за морските лица, работещи при условията на I категория труд или 7 на сто - за морските лица, работещи при условията на II категория труд – основание чл. 157, ал. 1, т. 2 от кодекса).

Тук следва да се отбележи, че гражданите на Република България имат гарантирано конституционно право на обществено осигуряване и право на здравно осигуряване, гарантиращо им достъпна медицинска помощ, и на безплатно

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

ползване на медицинско обслужване при условия и по ред, определени със закон (чл. 51, ал. 1 и чл. 52, ал. 1 и 2 от Конституцията на Република България).

Централистичното властническо регулиране на осигурителните отношения се изразява в обстоятелството, че правната уредба, която се създава, се съдържа в приети от централни държавни органи нормативни актове: закони – от Народното събрание на Република България, и подзаконовни нормативни актове – от Министерския съвет на Република България и от отделните министри съгласно чл. 114 и чл. 115 от Конституцията.

Гарантирането на посочените в чл. 51 и чл. 52 от Конституцията права на гражданите се реализира чрез публичните и частни осигурителни схеми. Законодателят е уредил обществените отношения и е създал законови условия за осъществяването на тези права в КСО, съответно в Закона за здравното осигуряване. Осигурителното законодателство е пряко свързано с провежданата социална политика в държавата, отношенията държава – граждани, както и с общественото развитие на страната. В този смисъл, в зависимост от икономическата и социалната конюнктура търпи развитие и осигурителното законодателство. Така с приемането на Кодекса за задължителното обществено осигуряване (загл. изм. - ДВ, бр. 67 от 29 юни 2003 г. на Кодекс за социално осигуряване) се урежда задължителното обществено осигуряване, което включва държавното обществено осигуряване при общо заболяване, трудова злополука, професионална болест, майчинство, старост и смърт, и е въведено допълнителното задължително пенсионно осигуряване. От август 2003 г. кодекса е допълнен с текстовете, регламентиращи доброволното пенсионно осигуряване, и е отменен Закона за допълнително доброволно пенсионно осигуряване (отм. ДВ, бр. 67 от 29 юни 2003 г.). По този начин в един закон се обединяват разпоредбите, регламентиращи тристълбовият пенсионен модел в Република България.

С твърдението в конституционната жалба на тричленният състав на Върховния административен съд, че разпоредбите на КСО, досежно правото на избор относно допълнителното задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО) нарушават правото на обществено осигуряване на българските граждани, прогласено в чл. 51, ал. 1 от Конституцията, *de jure* се оспорва правото на законодателната власт в лицето на Народното събрание да променя вида и модела на българската осигурителна и пенсионна система, както и начинът на функционирането на пенсионните фондове.

В своето решение № 5 от 29 юни 2000 г. по к.д. № 4/ 2000 г., т. 1 Уважаемият Конституционен съд вече се е произнесъл, че разпоредбата на чл. 51, ал. 1 от Конституцията прогласява правото на гражданите на обществено осигуряване, без да указва реда, начина, принципите и системата на неговото практическо прилагане, като законодателят е този, който преценява

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

целесъобразността на системата и нейните принципи. В Решение № 21 от 1998 г. по к.д. № 18 от 1997 г. Конституционният съд приема, че „разпоредбата на чл. 51, ал. 1 от Конституцията прогласява като основно право на гражданите правото на общественно осигуряване и социално подпомагане... За реализиране на това по своята същност социално право трябва да се погрижи държавата. То е нейно задължение, което се предопределя и от преамбюла на Конституцията, където е обявена за „социална държава“. Т.е. въпросът е от преценка на законодателя, което е и напълно логично, тъй като финансирането на обществените нужди, включително тези за общественно осигуряване и здравеопазване далеч не се изчерпва с осигурителните вноски, а е част от публичното финансиране въобще.

В този ред на аргументи, твърдението, че разпоредбите на чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от КСО, регламентиращи правото на избор за осигуряване по втория стълб на пенсионната система нарушават конституционното право на гражданите на общественно осигуряване, всъщност означава, че правото на осигуряване гарантирано от чл. 51, ал. 1 на Конституцията имплицитно и неотменно включва и допълнителното задължително пенсионно осигуряване. Това твърдение е абсолютно невярно, защото основните начала, реда, начина, принципите и системата на общественото осигуряване са изцяло в правомощията на учредителната нормативна власт в лицето на Народното събрание на Република България.

По същество, твърдяната противоконституционност на разпоредбите на КСО, които регламентират правото на избор за осигуряване по втория стълб на българската пенсионна система (допълнителното задължително пенсионно осигуряване) от друга страна означава, че от самата Конституция произлиза някакъв „задължителен характер“ на втория стълб или че самата Конституция обвързва правата на общественно осигуряване със задължителното наличие на допълнителното задължително пенсионно осигуряване в българската осигурителна система и то по начина, по който е регламентирано същото, преди въвеждането на правото на избор, което е правен и логически nonsens, видно от текста на чл. 51, ал. 1 от Конституцията – „Гражданите имат право на общественно осигуряване и социално подпомагане“. Безспорно е, че правото на осигуряване и правото на социално подпомагане са част от социалната политика на държавата като не съществуват конституционни забрани, които да ограничават законодателя в избора на механизмите за осъществяване на социалната функция на държавата (виж Решение № 13 от 15 юли 2003 г. по к. д. № 11 от 2003 г.).

В този аспект, още по-абсурдно от правна гледна точка би било разбирането, че Народното събрание няма право да определя чрез законодателна уредба дали лицата да се осигуряват по тристълбова или по двустълбова система или какъв да бъде видът или моделът на българската пенсионна система – с един, с два или с три

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

стълба, или пък ако същата е тристълбова по волята на законодателя, то всички лица задължително трябва да се осигуряват и по трите стълба, независимо от волята на законодателя, защото това са правните и логическите изводи, произтичащи от твърдението в конституционната жалба, че разпоредбите на чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от КСО нарушават правото на обществено осигуряване, гарантирано от Конституцията.

Видно от разпоредбата на чл. 2 от КСО държавното обществено осигуряване (ДОО) предоставя обезщетения, помощи и пенсии при: временна неработоспособност, временна намалена работоспособност, инвалидност, майчинство, безработица, старост и смърт. Допълнителното задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО) от своя страна предоставя право на допълнителна пожизнена пенсия за старост за осигурените в УПФ, съответно на срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране за осигурените в професионален пенсионен фонд (Глава тринадесета на КСО). Предвид изложеното ДОО осигурява защита срещу по-широк кръг рискове, в сравнение с ДЗПО. Друго съществено различие между двата стълба на пенсионния модел, е че в ДОО е застъпен предимно разходопокривният принцип на финансиране, докато ДЗПО се осъществява на капиталово покривен принцип. В този аспект, размерът на осигурителните престации, които следва да бъдат получавани, като резултат от осигуряването във фондовете на ДЗПО изцяло зависи от средствата, които са постъпили по индивидуалната партида на осигуреното лице, от финансово-икономическите условия, от инвестиционната политика на пенсионноосигурителните дружества (ПОД) и т.н. ПОД е акционерно дружество, лицензирано по реда на КСО и регистрирано по Търговския закон или по законодателството на друга държава членка. Тук трябва да се подчертае, че предвид финансово-икономическите условия или други обстоятелства, освен реализиране на печалба, е допустима и загуба на средства по индивидуалните партиди на осигурените лица в резултат от развиваната дейност на ПОД. В този аспект, доходността на професионалните и универсалните фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване на годишна база, за периода 29.12.2006 г. - 30.12.2008 г. според данни на Комисията за финансов надзор (КФН) е отрицателна. Съгласно чл. 201 и чл. 202 от КСО за осъществяване на дейността по допълнително задължително пенсионно осигуряване и за управление на пенсионните фондове са въведени такси и удържки в полза на пенсионноосигурителните дружества. С други думи - за посочения период освен с таксите и удържките, внесените осигурителни вноски по партидите на осигурените лица се намаляват и от реализираната „отрицателна доходност“.

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Важно е да се отбележи, че правата на осигурените в професионален пенсионен фонд (ППФ) и универсален пенсионен фонд (УПФ) на ДЗПО винаги са обвързани със средствата постъпили в съответния фонд от осигурителни вноски след удържане на таксата по чл. 201, ал. 1 от КСО. Вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване и средствата, прехвърлени от друг фонд за допълнително задължително пенсионно осигуряване, се записват и натрупват по индивидуалната партида на всяко осигурено лице към датата на постъпването им по сметката на фонда (чл. 129, ал. 1 от КСО). Индивидуалната партида се води в левове и в дялове. Вноските за допълнително задължително пенсионно осигуряване и средствата, прехвърлени от друг фонд, се отчитат в дялове и в части от дялове. За разлика от ДЗПО върху внесените осигурителни вноски за ДОО (първия стълб на пенсионната система) не се правят удържки и не се събират такси. Също така КСО обвързва правата на осигурените от държавното обществено осигуряване лица с продължителността на осигуряването им (осигурителния стаж) или дохода върху който са внесени или дължими осигурителни вноски (осигурителния доход). Не се поддържа и не се правят записи в индивидуална партида на осигурените лица. Важно е да се отбележи, че според чл. 70, ал. 7 от КСО за периодите, през които лицата са осигурявани в универсален пенсионен фонд, при пенсиониране, индивидуалният им коефициент се намалява на базата на съотношението между размерите на осигурителните вноски за универсален пенсионен фонд и за фонд „Пенсии“ за трета категория труд за лицата, родени преди 1 януари 1960 г. Съгласно, чл. 70, ал. 8 от кодекса индивидуалният коефициент не се намалява за периодите, за които натрупаните средства по индивидуалната партида на лицата в универсален пенсионен фонд са прехвърлени в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система вследствие на направения избор по чл. 4б от кодекса. С други думи, с оглед по-малкия размер на вноската за фонд „Пенсии“ на ДОО за лицата, осигурени в УПФ на ДЗПО, се намалява и размера на пенсията в сравнение с лицата, които не се осигуряват в УПФ на ДЗПО. Следва да се има предвид, че ДЗПО в УПФ предоставя право на допълнителна пожизнена пенсия за старост. Осигурените лица в професионален пенсионен фонд имат право на срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране от пенсионноосигурителното дружество при условията на чл. 168 от КСО (чл. 142 от КСО). Осигурените лица в професионален пенсионен фонд, които са направили избор и са променили осигуряването си от ППФ във фонд „Пенсии“ на ДОО по чл. 4в от КСО, придобиват право на ранна пожизнена пенсия от ДОО при условията на чл. 69б, ал. 1 и ал. 2 от КСО. Тези разпоредби на кодекса създават специални условия при упражняване правото на пенсия за лицата, работещи при условията на първа или втора категория труд. Създадена е правна възможност тези лица, когато са работили 10 години при условията на първа категория труд, или 15 години при

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

условията на втора категория труд, да направят избор за промяна на осигуряването си и да се пенсионират пожизнено преди навършване на възрастта по чл. 68 от КСО.

Законодателят регламентира правото на избор на лицата и с разпоредбата на чл. 125, ал. 1 от КСО. В тази връзка важно е да се отбележи, че принципът на ДЗПО за задължителност на участието е запазен от законодателят по отношение на лицата, които започват първоначално осигуряването си. Това означава, че всяко лице за което възниква първоначално основание по кодекса за задължително осигуряване винаги подлежи на осигуряване във фондовете на ДЗПО (ППФ или УПФ) чрез личен избор и сключен договор на осигуреното лице с пенсионноосигурително дружество или чрез служебно разпределение при условията на чл. 137, ал. 4 и чл. 140, ал. 4 от КСО. Правото на избор по чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 от КСО дава възможност осигуреното лице пряко и активно да участва в осигурителното правоотношение, което е тристранно. Тристранният характер на осигурителното правоотношение произтича от КСО и се изразява във взаимоотношенията между държавата, осигурителя и осигурено лице. Правото на избор създава ангажираност на осигуреното лице по отношение на собственото му осигуряване, и в частност на осигурителната система. По този начин осигурените лица могат да направят преценка за условията, при които да се осигуряват, съответно да се пенсионират.

С оглед икономическите условия, лоялната конкуренция между ПОД и най-вече с цел запазване на интересите на осигурените лица, законодателят е предвидил правна възможност участието във фонд на ДЗПО да се променя индивидуално от осигуреното лице при условията на кодекса (чл. 171 от КСО). С други думи, посочените разпоредби уреждат по начало правото на избор на осигурените за ДЗПО лица, които могат да променят участието си от един фонд в друг, управляван от друго ПОД. Видно от разпоредбите на чл. 4б, чл. 4в и чл. 124а от КСО обхваща на това право на избор е разширен, в смисъл, че осигурените лица могат да изберат да се осигуряват само при условията на първия стълб.

Във връзка с наведените от жалбоподателя доводи за нарушаване на правата на гражданите, принципа на равенството им пред закона и правото на собственост трябва да се има предвид, че *осигуреното лице не е собственик на парични средства в размера на сумата, която се отчита по неговата индивидуална партида в УПФ/ППФ, а притежава само право на вземане, и то в рамките на правата по чл. 139 и чл. 140 от КСО*. Вижданията в правната доктрина, че натрупаните средства запазват своята самостоятелност и индивидуалност по личната партида на осигуреното лице и тази основа се приема, че *„те са негови собствени парични средства“* (В. Мръчков, Осигурително право, 5 изд. Сиби, с.

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

366) и че управлението на средствата от пенсионноосигурителното дружество не ги прави собственост на дружеството, категорично не могат да бъдат споделени, тъй като са в пряко противоречие с класически правни принципи в облигационното и гражданското право и не са подкрепени от правни аргументи. Достатъчно е само да се посочи обстоятелството, че парите са специфичен вид заместими вещи и платежно средство, като веднъж традирани те не могат да бъдат конкретно определени, за да съществува върху тях конкретно право на собственост. Необходимо е да се посочи, че трансферът на средствата в размера на сумата по индивидуалната партида на осигуреното в УПФ/ППФ лице в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система (т.нар. „Сребърен фонд“), съответно във фонд „Пенсии“ на ДОО, се извършва по волята на осигуреното лице, което е направило правно волеизявление за избор на промяна в реда за осигуряване. *В този аспект, не е налице нарушаване на правото му на вземане или на разпореждане в размер на сумата по неговата партида, натрупана от направените вноски за ДЗПО, тъй като неприкосновеността на правото на собственост, прогласена в Конституцията, инкорпорира и правото на собственика да се разпорежда със собствеността си в рамките на закона.*

Невярно от правна гледна точка е и твърдението, че нормативната регламентация за правото на избор на осигуряване по втория стълб като правна последица би накърнило правото на лицата, от гледна точка на правото на наследяване. *Правото на наследяване на средствата по индивидуалната партида не може да се счита за накърнено, защото в резултат на направения избор на осигуряване лицето се разпорежда приживе със своите права (респ. със средствата по неговата партида, натрупани от направените вноски за ДЗПО), без да нарушава разпоредбите на Закона за наследството, тъй като действията му не могат да бъдат определени като дарение, нарушаващо запазените части на неговите наследници. От друга страна, наследствените права се реализират към момента на откриване на наследството и спрямо имуществото на наследодателя към същия момент, с изключение на някои случаи на безвъзмездно отчуждаване, извършено в нарушение на Закона за наследството, и в този смисъл, преди да е възникнало правото на наследниците върху конкретно имущество на наследодателя не може да се поставя въпросът за хипотетичното накърняване на наследствените права в резултат на извършено приживе безвъзмездно разпореждане с имущество.*

Посоченото в жалбата основание за противоконституционност на разпоредбите на чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от КСО, свързано с нарушаването на конституционно установения принцип на свободната стопанска инициатива, като и принципа на правна сигурност, също не може да бъде споделено като основателно. В резултат на упражняването на правото на избор на осигуряване

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

по втория стълб на осигурителната система се извършва и трансфер на средства от ПОД към НОИ, но нормативната уредба по принцип дава възможност, като бе посочено по-горе в становището, лицата да могат да променят участието си от един фонд в друг, управляван от друго ПОД. В този аспект, икономическият ефект спрямо ПОД, от гледна точка на пазарната свобода, е абсолютно еднакъв, в случаите, когато лицето упражнява правото си на избор на ПОД за осигуряване за ДЗПО или упражнява правото си на избор за осигуряване по втория стълб. Да се твърди, че разпоредбите на чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от КСО са противоконституционни, означава, че на същото основание разпоредбите на КСО, които уреждат правото на лицата да избират да се осигуряват за ДЗПО в определено ПОД, съответно да се преместват от едно ПОД в друго, също нарушават правото на свободна стопанска инициатива и принципа на правна сигурност.

От друга страна, законът ясно е регламентирал рамките, в които се извършва стопанската дейност, както и видовете инвестиционни инструменти на пенсионноосигурителните дружества. Тази законова регламентация цели да бъде гарантирано ползването на осигурителните права от лицата и по принцип е относима към стопанска среда, при която нормалният процес предвижда възможността осигурените лица да могат да преместват осигуряването си за ДЗПО от едно ПОД в друго, при това без упражняването на това право на избор да влече като последица икономически затруднения за пенсионноосигурителните дружества. В този аспект, срокът за прехвърляне на средствата по индивидуалните партиди на лицата в НОИ е изцяло съобразен с принципите на инвестиране, регламентирани в чл. 175 от КСО. Упражняването на правото на избор на осигуряване по втория стълб от лицата, не може да бъде свързано с изпълнението на законовите принципи за ликвидност и доходност на инвестициите, защото печалбата от инвестиционната дейност по дефиниция не е свързана пряко с размера на направените инвестиции. С други думи – ако ПОД спазва законовите рамки на инвестиционната си политика и действа според своите актюерски разчети, упражняването на правото на избор на осигуряване по втория стълб не може да навреди на стопанската му дейност. Дружествата, които управляват фондовете за ДЗПО, са длъжни да направят плановете си съобразявайки се с условията на съществуващото законодателство, защото само така ще изпълнят законовите изисквания за оптимално управление на риска и провеждането на правилна финансова политика. Нежеланието да се съобрази дейността на дружествата със законодателната уредба, в конкретния случай - с правото на избор на осигуряване, не може да бъде аргумент, свързан с неизбежността на евентуални финансови затруднения. В тази насока на аргументи, *упражняването на правото на влогодателя да изтегли средствата по своя банков депозит или да ги*

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

трансферира в друга кредитна институция не може да се квалифицира като действие нарушаващо принципите на правна сигурност или на свободна стопанска инициатива на влогоприемателя, защото упражняването на това право се извършва в рамките на нормативната регламентация, при която се извършва дейността на кредитните институции.

Тук следва да се отбележи, че именно с оглед развиването на конкурентна среда, законодателят по начало е предвидил правото на лицата да избират фонд за ДЗПО и в този смисъл, правото за избор на осигуряване по втория стълб е позитивен фактор, способстващ за подобряване на дейността на ПОД, защото по този начин дружествата са пряко заинтересовани да задържат осигурените лица, чрез по-добро и ефективно икономическо и инвестиционно управление на дейността си, което пряко рефлектира и върху осигурителните права и желанието за избор на осигурените лица за ДЗПО.

В този аспект, изложените в искането на тричленен състав на Върховния административен съд за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от КСО доводи, свързани с твърдяната противоконституционност на същите, не могат да бъдат споделени като правилни, тъй като не се подкрепят от разпоредбите на Конституцията на Република България и на действащото осигурително законодателство, регламентиращи обществено осигуряване в България.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

Предвид изложените аргументи, моля да отхвърлите изцяло искането на тричленен състав на Върховния административен съд за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл. 4б, ал. 1, чл. 4в, ал. 1 и чл. 124а, ал. 1 от Кодекса за социално осигуряване, като постановите, че същите не противоречат на Конституцията на Република България.

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НАП:

/ БОЙКО АТАНАСОВ /